

Tubantia: 16-01-10

Hardop tafels opdreunen Tafels opdreunen in de klas en eindeloos sommetjes oefenen.

Op twaalf basisscholen in Enschede wordt weer ‘ouderwets gerekend’. Het resultaat is spectaculair. De leerlingen gaan met sprongen vooruit.

Door Anne Velthausz

Het rekenonderwijs ligt onder vuur. Voortdurend klinken kritische geluiden over het algemene rekenniveau van leerlingen op basis- en voortgezet onderwijs. Er wordt zelfs getwijfeld aan de rekenvaardigheid van de leerkrachten.

Op Enschedese basisscholen wordt het rekenniveau van de leerlingen nu flink opgekrikt met een intensief rekenverbeterplan.

„Hoeveel uur steekt Chryl per dag in fitness, tv- kijken en slapen?” De leerlingen van groep zeven van de openbare basisschool Europa in Enschede staren naar het digitale schoolbord voor de klas, waarop meester Mickey Le een getallenlijn heeft getekend.

„Ik ga het eerst voordoen, daarna mogen jullie zelf werken en ga ik met een groepje samen aan het werk”, kondigt hij aan. Vervolgens schrijft hij sommen op het bord en geeft uitgebreid uitleg over de getallenlijn. Annie kijkt geïnteresseerd. „ Best leuk”, glimlacht ze.

Na een uitgebreide uitleg zegt de onderwijzer: „Nu gaan jullie zelf aan het werk. En ik ga tegelijk met een paar kinderen samenwerken.” Enkele leerlingen steken hun vinger op. „ Mag ik, mag ik”, roepen ze. Het mag.

Ze gaan samen met de leerkracht aan de grote tafel zitten. De andere kinderen duiken aan hun eigen tafeltjes met hun neus in hun eigen rekenboek.

Het is hard werken geblazen tijdens de rekenles, beaamt directeur José Scholten van de Europaschool. Elke dag wordt er een uur lang intensief gerekend. En ja, de leerlingen vinden dat best prettig. Ze merken namelijk dat ze vooruitgaan. Vroeger gaf de ene onderwijzer op de ene manier les, de ander op de andere manier. Meestal werd er iets uitgelegd en dan staken er altijd dezelfde kinderen hun vingers op. Die mochten dan een antwoord geven. De rest van de klas snapte het nog niet en voelde zich dom. Nu geeft de onderwijzer eerst algemene instructie. Hij vraagt niet meer 'wie weet dit'. Nee, de leerkracht legt uit. Daarna gaan de kinderen die het aankunnen, zelf aan het werk, andere leerlingen krijgen extra uitleg en rekenzwakke leerlingen krijgen daarna nog een extra instructie.

Rekenen, rekenen en nog eens rekenen. Dat is de basis van succes, zegt Ad Kappen. Hij is coördinator van het samenwerkingsverband WSNS dat de nieuwe aanpak op de Enschedese basisscholen voor openbaar onderwijs begeleidt. „Op deze manier leren kinderen weer automatiseren. Dat betekent: rijtjes leren, sommen herhalen en tafels uit het hoofd leren. En elke dag vijf minuten hardop, met z'n allen. Net als vroeger.”

Het gebeurde allemaal te weinig de afgelopen jaren, zegt hij. „Leerlingen bogen zich voornamelijk over zogenoemde verhaaltjessommen. De sommen moesten 'leven' voor de leerlingen. Maar om goed te kunnen rekenen, moet je wel de basisvaardigheden beheersen. Je moet weten hoe je moet optellen, vermenigvuldigen en delen. Dat was men een beetje vergeten. In mijn eigen tijd had je het ouderwetse 'koopmansrekenen'. Strak sommen maken. In de jaren tachtig en negentig werd het realistisch rekenen ingevoerd. Over de vraag welke manier beter is, wordt al jaren strijd gevoerd in het land. Maar uit landelijk onderzoek door de Koninklijke Nederlandse Akademie voor Wetenschappen bleek onlangs dat de methode niet eens zo belangrijk is. Het gaat er vooral om dat er een goede leerkracht voor de klas staat. Die moet de strategie kennen om de sommen aan te leren en kennis over te dragen.”

Ook in het rekenverbeterplan draait het om een goede leerkracht en een goede schooldirecteur die de leerkrachten stimuleert. De leerkrachten van de scholen die meedoen aan het rekenverbeterplan, worden dan ook uitgebreid bijgeschoold en getraind om volgens één vaste strategie rekenles te geven en de resultaten te toetsen. Ad Kappen: „Voorheen gaf de onderwijzer een rekenles en vroeg dan aan de klas: hoe zouden jullie dit oplossen? Het maakte niet uit hoe leerlingen het deden. Elk kind mocht de som op zijn eigen manier uitrekenen.

Wat blijkt nou? Kinderen zijn gebaat bij één manier. Je moet ze zeggen: zó moet je dit doen.” Bij het realistisch rekenen mochten leerlingen met elkaar overleggen. De goede kunnen dat wel. Maar zwakke rekenaars denken: waar hébben ze het over? Wij zeggen nu tegen de scholen: dit is de manier om deze som aan te leren. Zo doen we dat, voor iedereen. Ook voor de betere leerlingen is het goed om één strategie aan te leren. Deze kinderen mogen na de algemene instructie zelf gaan oefenen en de sommen ook op hun eigen manier proberen uit te rekenen.”

Het rekenverbeterplan is een vervolg op het leesverbeterplan dat inmiddels op vrijwel alle Enschedese scholen is ingevoerd. Het resultaat is verbluffend, benadrukt Kappen.

„Het mooie is dat leerlingen doordat ze beter lezen, ook beter zijn in andere vakken. Ook in rekenen. En nu worden ze daar nóg beter in. We zien ook dat kinderen er meer zelfvertrouwen door krijgen. En het mooie is dat gedragsproblemen afnemen.”

Er is veel veranderd op school sinds de invoering van het zogenoemde opbrengstgericht werken, zegt directeur Scholten van de Europaschool. „Vroeger werd er meer gefreewheeld. De lessen werden voortdurend onderbroken. Dan weer kwam iemand van de politie de klas in om over het werk te vertellen, dan weer gaf iemand van de GGD voorlichting. We hebben veel extra activiteiten geschrapt uit het programma. Er wordt nu doelgericht gewerkt. Elke dag wordt nu een uur gerekend en een uur gelezen. En dat werkt. Je ziet de kinderen groeien en vooruitgaan. Ook de leerkrachten krijgen meer zelfvertrouwen.”

Dankzij het rekenverbeterplan kunnen leerlingen straks echt beter rekenen als ze naar het voortgezet onderwijs gaan, benadrukt Kappen. Hij vindt dat de scholen voor voortgezet onderwijs de leerlingen zouden moeten blijven trainen in rekenen, naast de wiskunde. Dat gebeurt nu niet, met als gevolg dat veel leerlingen zwak zijn in rekenen als ze naar het hoger onderwijs gaan.